

Obitelj Vranyczany - Dobrinović

Priredila i napisala Biserka Fabac

Barunska obitelj Vranyczany - Dobrinović i plemićka obitelj Vranxczany spadaju među najstarije hrvatske plemićke obitelji koje su potekle iz grčko - dalmatinske loze bosanskog roda Dobrinović.

Iza pada Bosne pod turski jaram bosanska vlastela koja nije prešla na islam izgubila je sav posjed, pa je utemeljitelj grčko - dalmatinske loze Andrija Dobrinović najprije otišao u Konstantinopol, gdje je prema obiteljskoj tradiciji grecizirao prezime u Calotti i prešao na pravoslavlje. Ondje je živio do 1423., potom se obitelj preselila u Solun, koji je upravo te godine Bizantsko Carstvo prepustilo Mletačkoj Republici.

U Solunu je živio do 1430., kad je najvjerojatnije stradao u osmanskome osvajanju grada.

Imao je sina Emanuela, koji je navedene 1430. pomogao Mlečanima u obrani Soluna od Osmanlija, pa je zbog iskazane vjernosti bio ukrcan na mletačko brodovlje prilikom njihovog povlačenja iz grada.

Sa Andrijinom sinom Emanuelom započinje povijest obitelji u Dalmaciji.

Prve vijesti o Emanuelu potječu tek iz 1447. godine, kada mu mletački dužd Francisco Foscarini dodjeljuje *Salvum Conductum*, tj. ispravu o slobodnom naseljavanju bilo gdje na području mletačke Dalmacije. S obzirom da se Emanuel u toj ispravi naziva skradinskim knezom nema sumnje da je barem neko vrijeme proveo u tom gradu. Zahvaljujući ispravi, naselio se u nepoznato vrijeme u području srednjovjekovne splitske komune. Iz postojećih izvora ne može se zaključiti da li se odmah naselio u Vranjicu ili u samom gradu Splitu.

Gradsko vijeće u Splitu (tada Spljetu) 3. ožujka 1454. primilo ga među vijećnike i plemiće grada Splita, ali ne pod pridjevkom Vranjican, kako to pišu neki istraživači, već pod nadimkom Solunski ili Grk. Time je doživio punu društveno – političku afirmaciju u novoj sredini, što je potvrđeno i njegovim izborom za suca komune prije 1462. god Prvi član grčko – dalmatinske loze koji nosi pridjevak Vranjican (*Wragnizan*), (što je iščitano iz obiteljskih posjeda u Vranjicu) bio je Emanuelov praunuk Grgur (1485. –

1546.), sin njegovog unuka Petra. Prema obiteljskoj tradiciji koju prenosi Peter Farnell – Watson, Grgur je 1539. napustio Vranjic i s obitelji preselio na otok Brač u Postire. S njegovim potomcima obitelj se podijelila na bračku i hvarsku granu.

Hvarska grana grčko – dalmatinske loze potječe od drugog Grgurovog sina Zvane koji se preselio s Brača na Hvar i naselio u sjeveroistočni dio Staroga Grada, gdje je sagradio utvrđenu rezidenciju. Njegovi potomci s vremenom su utemeljili brojne grane, među njima dvije starogradske, koje će prema novim obiteljskim sjedištima dobiti nazive: riječko - karlovačka (barunska) i senjsko – severinska (plemićka).

Novo razdoblje starogradskih Vranjicana započelo je u vrijeme Napoleonskih ratova.

Istraživački tim u sastavu: Regan, Canziani, Botica, Pisk, Vugrinec, Klobučar, Tonković, Premerl, Ivanjek, na čelu sa voditeljicom projekta Marinom Bagarić, objavio je 2016. g., knjigu „Veličanstveni Vranyczany“ na bazi istraživanja mnogobrojnih dokumenata u Državnom arhivu u Zagrebu, i ustvrdio, da:

„Nema izvora koji bi svjedočili o razlozima neslaganja Vranjicana s francuskom vlasti na Hvaru, te o njihovoj velikoj ulozi u podizanju ustanka protiv Francuza. Uzrok njihovog nezadovoljstva francuskom vlasti i protu francuska djelatnost bila je nemogućnost bavljenja trgovačkom djelatnošću zbog britanske blokade pomorskog prometa francuskih podanika i saveznika na Jadranu te konstantno povećanje poreznih nameta

od strane francuske okupacijske vlasti.

Veliku ulogu u kanaliziranju protu francuske djelatnosti Vranjicana imao je franjevac Andrija (Stjepan) Dorotić (1761. – 1837.).

„Andrija Dorotić jedna je od vodećih osoba pretpreporodne Dalmacije i pokreta za njezino sjedinjenje s Hrvatskom. Kad je Austrija poražena u ratu s Francuskom, mirom u Požunu 1805. (Bratislavi) morala je među ostalim prepustiti Dalmaciju ratnom pobjedniku. Nakon što se Dorotić odbio pokoriti novoj francuskoj vlasti, proglašen je austrijskim agentom te bio primoran preko Bosne emigrirati u Zagreb, gdje razvija široku protu francusku djelatnost. Godine 1809. nakon izbijanja novog rata između Francuske i Austrije vratio se u Dalmaciju gdje je organizirao široki ustanak u kojem su bili oslobođeni veliki dijelovi Dalmacije, među ostalim i otok Hvar“.

Ondje su, pod njegovim utjecajem Šimun (1762. -1844.) i njegov sin Juraj st. (1791. – 1869.) okupili postrojbu od 2000 ljudi i 16. kolovoza 1809. podigli ustanak, u kojem su pomoću austrijske topovnjače 21. kolovoza zauzeli hvarsku tvrđavu i potjerali Francuze s otoka.

Unatoč proglašenoj amnestiji za sve sudionike pobune, francuske vlasti su u tajnosti uspjele uhvatiti osam vođa pobune, osuditi ih i zaplijeniti njihovu imovinu. I ostali vođe pobune osuđeni su na smrt u svojoj odsutnosti, a njihova imovina zaplijenjena u ime Francuske. Među njima bili su: Andrija Dorotić, Juraj i Šimun Vranjican

Vijest o smrtnoj presudi Šimunu Vranjicanu javila je supruga Rakela, preko svojeg brata Ambroza st. (1779. – 1860.). Čuvši to, Šimun je odmah prodao sav tovar (vino i masline) i brod, sklonio se kod Ambroza st. u Senj. Ubrzo je isto učinio i njegov sin Juraj. Dan prije nego su Francuzi ušli u Senj, Ambroz st. prerušio je Šimuna i Jurja u odore pekara austrijske vojske, pa su se s posljednjim austrijskim postrojbama domogli sigurnosti Zagreba. U svibnju 1811. Šimunu se pridružila supruga Rakela s ostalom djecom.

Poduzetna obitelj odmah se uključila u trgovinu žitom iz Bačke, Slavonije i Srijema na tek izgrađenoj Lujzinskoj cesti, a potom i izvozom hrastovih dužica. Šimun i njegovi sinovi organizirali su jedno od najjačih trgovačkih poduzeća u trokutu Senj – Rijeka - Karlovac. Radi širenja posla iz Rijeke Ambroz ml. i brat Nikola sele se 1833. u Karlovac, Ivan se stacionirao u Senju, a Juraj i Matija ostali s ocem u Rijeci.

Karlovac je već nekoliko desetljeća bio najživlje trgovačko središte s brojnim skladištima prema Dubovcu i brodogradilištem za popravak i gradnju brodova. Još 1780. u Karlovcu se pretovarilo 100 000 mjera žita, a taj je broj u prvoj četvrtini 19. st. kad su se Vranjicani uključili u trgovinu iznosio 3000 000 mjera žita.

Za francuske vladavine, obitelj Vranjican bila je lojalna Habsburgovcima, pa su za vjernost tijekom minulih napoleonskih ratova, osobito u akciji spašavanja stranog poslanstva, Ambroz st. i Ivan st. nagrađeni 1822. godine titulom austrijskog, a 1827. godine ugarskog plemstva. Njihovo prezime se u prvom slučaju germaniziralo u Von Vranjizan, a zatim mađariziralo u Vranyczany.

Ambroz st. ženio se tri puta, s trećom ženom Julijom pl. Tompom von Horsovom imao je šest kćeri i dva sina: Josipa i Emanuela (1841. – 1890).

Nakon Ambrozove smrti 1860. sinovima je ostalo silno bogatstvo, velika količina novca i

dionica u različitim tvrtkama, nekoliko brodova i brojne nekretnine i zemljišta. Najveće i najvrjednije bilo je severinsko vlastelinstvo s dvorcem. Osim što se brinuo da djeci osigura uhodan posao i velik imetak, pobrinuo se da budu visoko obrazovana.

Njegov šurjak Šimun Vranyczany, poslovni partner, pomorac, trgovac žitom i vinom, posjednik dva broda i gajete, primljen je 1829. godine u krug austrijskih plemića, 1831. prihvaćen među riječke patricije, a 1837. uvršten među hrvatsko – ugarske plemiće. Kupnjom plemićkog posjeda u Rakitju kraj Zagreba u. hrvatsko - ugarskom dijelu Habsburške Monarhije, a 1843. gospoštije Kastav u austrijskom dijelu Monarhije, zadovoljio je formalne uvjete za pokretanje procedure stjecanja plemićkog naslova vitezova carstva, koji je 1848. dodijeljen njegovim sinovima. Ta riječko – karlovačka grana 1862. godine ušla je u najviši aristokratski stalež Habsburške Monarhije (dobila barunat), a nakon 1867. i Austro – Ugarske Monarhije.

Veličanstveni Vranyczany karlovački, sinovi Šime: Ambroz ml. (1801. – 1870.) i Nikola (1804. – 1876.), trgovci na veliko žitom i drvom oženili su dvije sestre iz ugledne karlovačke obitelji Modrušan: Ambroz ml. Terezu, a Nikola Anu. Nakon što je uvršten u austrijski viteški stalež, Ambroz ml. uzeo je djedovsko prezime Dobrinović, pa je postao poznat kao Ambroz Dobrinović Vranyczany ml. U Beogradu je, zajedno s bratom Nikolom, financirao tiskanje političke brošure Narodne stranke pod imenom „Branislav“, koju je po bosiljevskom vlastelinu i grofu Albertu Nugentu tajno dopremao vlastitim, i prvim hrvatskim, parobrodom „Sloga“ u Bansku Hrvatsku.

U vrijeme bana Jelačića, Ambroz ml., vršio je funkciju ministra financija u Hrvatskoj. U zagrebačkoj kovnici, na njegovu inicijativu a po Jelačićevom nalogu, kovan je 1849. godine KRIŽAR, bakreni novac u vrijednosti od jednog krajcara.

Za Bachova apsolutizma bio je predsjednik Matice ilirske (1851 .- 58.), 1851. član Carevinskog vijeća, a nakon obnove ustavnog stanja 1861. član pojačanog Carevinskog vijeća i sa Strossmayerom branio hrvatsko državno pravo. Zalagao se za sjedinjenje Trojedne kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Zagovarao je sjedinjenje Banske Hrvatske i Vojne Krajine.

U braku s Terezom Modrušan imao je jedinicu kćer Klotildu (1838. - 1912.), kasnije udanu Buratti. Godine 1909. kralj Franjo Josip I. podijelio je contessi Buratti rođenoj barunici Vranyczany Dobrinović Jelisavetin red II. razreda kao priznanje njezinih zasluga na polju javnog dobročinstva. Contessa Klotilda Buratti nije imala potomaka, pa se s njom ugasila Ambrozova barunska grana. Godine 1910. sredila je, da se sahranjeni ostaci njezinog oca Ambroza ml., koji su počivali u dubovačkom groblju četrdeset godina, s državnog kolodvora na Baniji željeznicom prevezu u novu obiteljsku grobnicu na Mirogoju.

Umrla je 1912. g. u Zagrebu, sav svoj imetak namijenila je dobrotvornim svrhama, a sirotinji grada Karlovca ostavila je 2000 K.

Istraživački tim na čelu s Marinom Bagarić piše: „čini se da je Ambroz ml. živio u kućama koje je njegova supruga Terezija pl. Modrušan donijela u miraz, ili u nekoj kući koju je sam kupio. Dosad nisu pronađeni podaci da je u Karlovcu poduzimao novogradnje. Od 1848. godine bio je politički aktivan, pa je svoju stalnu rezidenciju premjestio u Zagreb. Kao mjesto rođenja njegove kćerke Klotilde upisana je karlovačka župa Dubovac, u kojoj su posjede imali Modrušani“.

Njegov brat, poduzetnik i dobrotvor, utemeljitelj druge barunske grane - Nikola Vranyczany - djetinjstvo i mladost proveo je u Zagrebu i Rijeci, školovao se u riječkoj gimnaziji, potom se uključio u rad obiteljskog poduzeća. Godine 1833. s bratom napušta Rijeku i dolazi u Karlovac. Ovdje 1854. godine u Dubovcu utemeljuje pivovaru „Prhovo“.

U zgradi pivovare djelovala je i tvornica peći i zemljanog posuđa, koju su Vranyczanyjevi 1874. prodali Petru Draganu Turkoviću, Janku Modrušanu i Albertu Heinrichu. Pivovaru je jedno vrijeme vodio Nikolin sin Ljudevit.

Godine 1897. pivovaru je kupio sarajevski pivarski stručnjak Gjuro Aschenbrenner i 1. travnja započeo varenje piva u moderno uređenoj pivovari. Posao uređenja zgrade pivovare obavio je domaći poduzetnik Josip Del Toso.

Nikola Vranyczany bio je svestran čovjek, gradski zastupnik do 1861., bibliofil, rado je prikupljao knjige iz povijesti, objavio je kroniku o hrvatskim banovima, govorio nekoliko jezika, a za svoju djecu (Ljudevita, Dragana, Vladimira, Milana i Herminu) napisao je slovicu hrvatskog jezika. Od djece posebno su se isticali: Ljudevit (1840. – 1922.), Dragan (1841. – 1910.) i Vladimir (1845. – 1929.).

S bratom Ambrozom ml. bio je istaknuti sudionik ilirskog pokreta. Obojica sudjeluju u osnivanju „ilirskog čitanja društva“, pritom je Ambroz ml. uz Vakanovića i Klobučarića bio ravnatelj čitaonice a Nikola blagajnik. Davali su joj moralnu i materijalnu pomoć, financijski podupirali osnutak JAZU i stipendirali slikara Vjekoslava Karasa.

Godine 1863. Nikola je bio na čelu odbora sastavljenog iz članova narodne čitaonice, koji je putem potpisa počeo skupljati novčanu glavnicu za izgradnju „Građanskog doma“ s glumionom na Zrinskom trgu. Unatoč sjajnom nacrtu graditelja Mühlbauera, pozamašno upisanim dionicama, skupljenim dobrovoljnim priložima i odobrenom zemljištu, projekt je zaustavljen s „višjeg mjesta“.

Njihov je doprinos gospodarstvenom i kulturnom životu 19. st. nemjerljiv. Na vrhuncu društvene moći s kraja 19. i početkom 20. st. grade i uređuju raskošne palače u Zagrebu, kupuju barokne dvorce u Hrvatskom zagorju, nabavljaju umjetnine i odijevaju se u najboljim bečkim modnim salonima.

„O karlovačkim posjedima Nikole Vranyczany – ja detaljno se doznaje iz sudskih spisa i njegove i suprugine oporuke. Stambene kuće Vranyczany -jevih nalazile su se u predgrađu, preciznije u onom dijelu između desne obale kupe i tvrđave, uz područje formirano uz Židovsku varoš (Die Juden Stadt) i oko Vlaškog trga (Wallachen Platz) Taj će dio grada sa središnjim Žitnim trgom zbog blizine riječne luke na Kupi tijekom 18. i 19. st. postati najvažnije gradsko trgovište. U istom dijelu grada kuće je posjedovao i Ambroz st., rođak Ambroza ml. i Nikole. Prema nekim izvorima Ambroz st. je zimi napuštao dvorac u Severinu i boravio u svojo karlovačkoj kući koja se sasvim praktično i u skladu s običajima Vranyczanyjevih nalazila uz desnu obalu Kupe, na uglu Lađarske ulice“, danas ugao Ulice Ambroza Vranyczany broj 6 i Mažuranićeve obale.

„Kuća koju je za sebe i svoju obitelj izgradio Nikola Vranyczany nalazila se na rubu spomenutoga područja, na južnoj strani Žitnog trga, u nizu što ga formiraju kuće spojene dvorišnim fasadama“.

„Prema Parzellen – Protocolu iz 1862. godine Nikola Vranyczany posjedovao je cijelu česticu, odnosno kućni broj 19 na Trgu bana Petra Zrinskog i broj 10 na Promenadi gdje će sagraditi vlastitu kuću. U literaturi se navodi da je Nikola Vranyczany godine 1858. / 59. kad je donesen red građenja po kojem je dopušteno graditi od čvrstog materijala, prvi sagradio jedinstven objekt na parceli s dva lica“.

Vijest o dozvoli gradnje kuća od čvrstog materijala, karlovačkim purgerima donio je „Glasonoša“ 15. listopada 1862., u rubrici „Karlovačke miestne viesti“:

„Prispi ovih danah viest, da je c. k. vojno ministarstvo dozvolilo da može svatko i izvan tvrdjave karlovačke t. j. u predgradju kuće zidati, pod tim ipak uvjetom, ako gradsko poglavarstvo IN SOLIDUM jamči, da onaj, koji zidati želi, REVERS dade, da je pripravan, ako bi to burne ratne okolnosti zahtijevale, sazidanu kuću srušiti. Budući da se je ovakav revers i do sada za gradjenje drvenih kućah dati morao, mislimo da gradjanstvo u tu pogodbu pristupiti može“.

Sedamdesetak godina prije izgradnje takvog sklopa kuća, u prvom Statutu grada Karlovca iz 1778. godine stoji, da treba sastaviti „Grundbuch“ (Gruntovenu knjigu) i u nju upisati sve čestice u gradu, podgrađu i izvan grada, pa ih prema veličini i vrijednosti svrstati u razrede. Kvadratne parcele iste veličine na južnoj strani Zrinskog trga svrstane su u isti porezni razred, pa je posljedica toga bila izgradnja tipskih drvenih kuća s devet prozora, na čijem su mjestu u 19. st. izgrađene kuće od čvrstog materijala

„Jednokatnica Nikole Vranyczany – ja, broj 19, okrenuta licem prema Zrinskom trgu, u širini devet prozorskih osi, spojena je s kućom broj 10 na Promenadi jedinstvenim krovom i tavanskom etažom. Prema današnjem stanju (jer građevinska dokumentacija nije sačuvana) očito je da je pročelje broja 19 orijentirano prema trgovačkom dijelu grada oblikovano bez osobitih pretenzija“.

U toj kući Nikole Vranyczanyja broj 19, danas u Ulici Petra Zrinskog, a ne na broju 7 kako to pišu neki autori, odsjeo je 27. srpnja 1863. godine biskup Josip Juraj Strossmayer, prilikom svog prvog posjeta gradu Karlovcu. Sama ta činjenica govori o veličini i značaju Nikole Vranyczanyja.

Tog jutra sipila je tiha kišica, a kad se sunce malo popelo prestala. Ubrzo je u gradu nastalo živahno gibanje. Trobojne zastave vijahu se na kućama, osobito u ulicama kojima je prolazila njegova preuzvišenost. Banija je bila osobito ukrašena. „Svaka kuća bila je što zastavimi, što cviećem i slikami slavnog biskupa urešena..prozori puni gledatelja..klicalo se biskupu“. Gradska deputacija pošla je u susret gostu i stigla sve do Rečice.....a bila je zadužena da ga dočeka na granici grada i doprati u grad. Oko 11 sati prije podne zagrmio je top, bio je to znak da je njegova preuzvišenost stupila u gradsko područje. „Njegova preuzvišenost stigla je pred stan gosp. baruna Nikole Vranicana, koji je bio zelen – liščem i cviećem veleliepo ukrašen. Ushićeni živio pozdravi ovdje biskupa, a na ulazu pozdravi ga djevojčica liepim govorom... kad se smjestio počeo je primati deputacije grada, svećenstva, učiteljskog osoblja...čitaonice“, čiji je predsjednik Boben zamolio za posjet. Tog dana biskup Strossmayer, začasni građanin grada Karlovca od 1862. g., proglašen je počasnim članom Narodne čitaonice.....

„Pročelje kuće Nikole Vranyczanyja okrenuto Promenadi, odnosno staroj gradskoj jezgri i zelenom pojasu uokolo nje, reprezentativno je lice zgrade s bidermajerski plošnim ukrasnim elementima. Sasvim plitki središnji rizalit i njegova četiri pilastra nose trokutni zabat, a uz središnju os fasade smjestio se balkon na elegantnim željeznim stupovima s finom željeznom ogradom. Ti elementi naglašavaju glavni ulaz u kuću. Do danas su na glavnom portalu sačuvani dovratnici i vrata s rezbarenim rozetama i drugim klasicističkim dekorativnim repertoarom“.

„U prostorijama ove kuće održavale su se, uz sudjelovanje Nikole Vranyczanyja amaterske kazališne predstave, a točno preko puta izgradit će se 1892. g. uz znatnu potporu Nikolinih sinova Zorin - dom, zgrada Prvog hrvatskog pjevačkog društva „Zora“.

„Pročelje zgrade Pivovare na Dubovcu nije bez sličnosti s pročeljem kuće na Promenadi, ali o graditelju tvorničke zgrade zasad nema podataka“.

„U vlasništvu Nikole Vranyczany – ja bila je i čestica bliže sredini niza, na kućnom broju 7, danas Ulica Petra Zrinskog, na kojoj će kuću izgraditi njegovi sinovi“. U ovom slučaju projektant je razmišljao drukčije:

„Prvi nacrti kuće za Emila (Milana 1838. -1876.) najstarijeg sina Nikole Vranyczanyja nastali su 1869. i nose pečat i potpis karlovačkog graditelja Ernesta Mühlbauera. Ta jednokatnica u čijem su prizemlju projektirani dućani sa skladišnim prostorima svoje reprezentativno lice okreće Trgu i tržnici, dok se uz Promenadu, u širini cijele čestice planira ograđeni perivoj. Na katu je projektiran stan vlasnika, sa sobama i salonom uz ulično pročelje i pomoćnim prostorijama u unutrašnjosti parcele, u kratkom dvorišnom krilu. Glavno pročelje oblikovano je u ranohistorističkom duhu, s elementima neoromanike“.

Na pročelju zgrade u terakotnom medaljonu nalazi se godina izgradnje koja se podudara s datacijom projekta 1869.

Nije poznato je li Emil barun Vranyczany do svoje prerane smrti stanovao u ovoj kući, no zna se da je ona bila stalna rezidencija njegovu mlađem bratu Draganu (1841. - 1910.)

Pročelje kuće broj 7 razlikuje se od broja 19.

„Umjesto niza devet prozorskih osi, izvedeno je lijepo renesansno pročelje sa središnjim rizalitom, balkon s masivnim balusterima i konzolama. Nad vratima balkona i danas stoji grb obitelji Vranyczany: dva lava drže štit razdijeljen na dva vodoravna polja. U gornjem je bosanski grb (ruka s mačem), a u donjem tri cvijeta. Na traci pod grbom ispisan je geslo njihove obitelji: „Fratrum concordia“, (bratskom slogom). Isti grb nalazio se i na obiteljskoj grobnici na Dubovcu.

„U interijerima su terakotni ukrasi, zidove veže ukrašavaju ocakljeni keramički reljefi, u podnožju glavnog stubišta je skulptura na velikom keramičkom postamentu, podovi su popločeni kvalitetnim keramičkim pločicama, u sobama su raskošne keramičke peći, a u holu je raskošni, bijelo ocakljeni keramički kamin s reljefnim obiteljskim grbom“.

„Kako je u zgradi Karlovačke pivovare bila ubrzo ustrojena i tvornica peći, keramički ukrasi i oprema kuće na Trgu Zrinskog 7 proizvedeni su na toj adresi“.

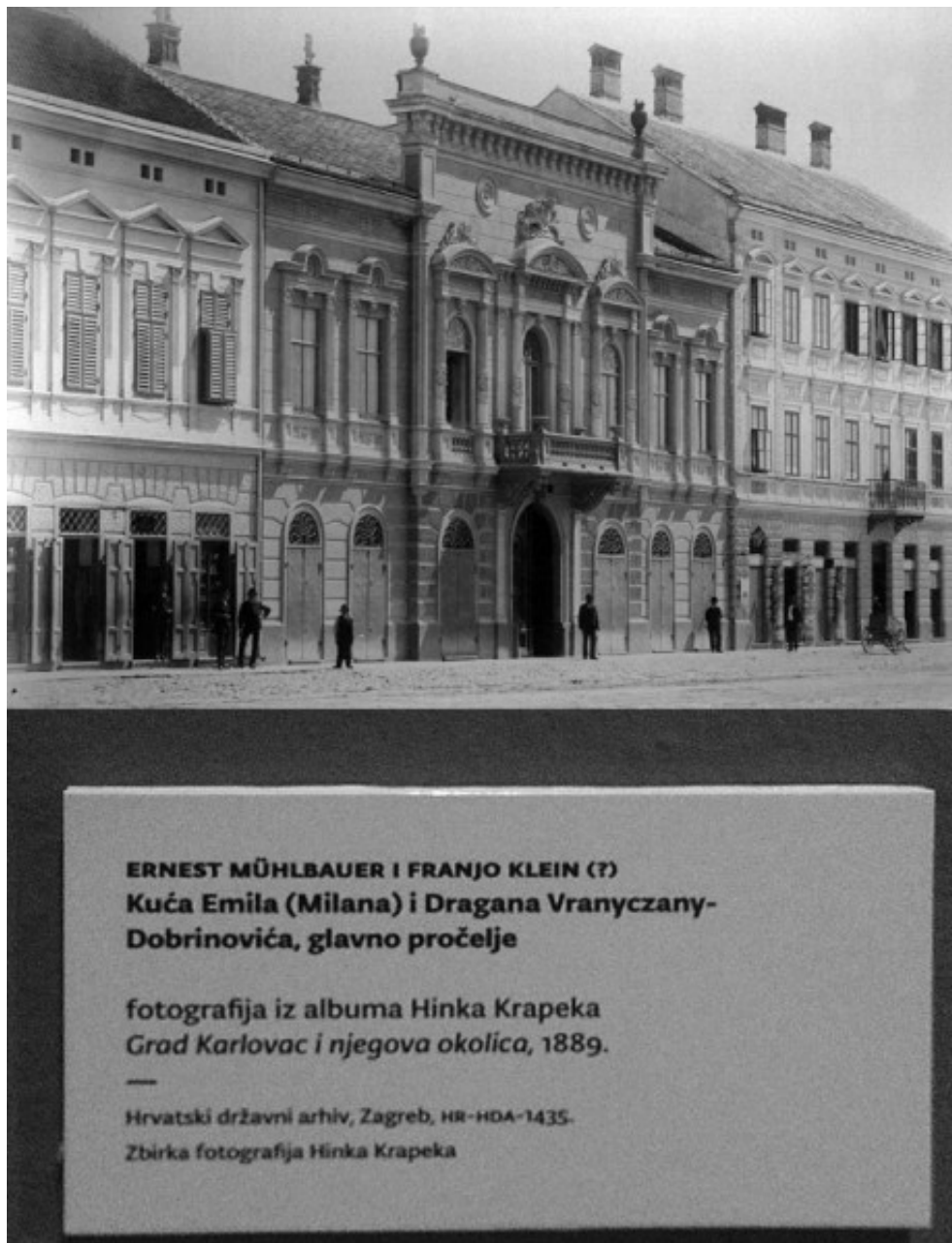
Tri reljefna medaljona na zidu ulazne veže OBNOVIO je i odlio u svojoj ljevaonici na Dubovcu Milan Perić (brat novinara i publiciste Nikole Perića). Naručitelj je bio tadašnji vlasnik palače Vranyczany inženjer šumarstva i umirovljeni direktor Šumarske škole, Stanko Šibenik (vlasnik kuće 1930. - ih, b. f.). U ulaznoj veži palače na stupovima koji su sjedinjeni sa zidom nalaze se izrezbareni ukrasi zaštićeni pletenom žicom (A. Borovček, „Karlovačka anti fotomonografija“)

„Arhitektonska kvaliteta pročelja upućuje na autora različitog od E. Mühlbauera. U njegovoj detekciji pomaže mauzolej obitelji Vranyczany na groblju Dubovac“.

„Gradnja mauzoleja u kojem su pokopani svi članovi riječko – karlovačke grane obitelji, može se smjestiti otprilike u isto vrijeme kad i gradnja kuće Zrinski trg broj 7, jer je 1870. u mauzolej prvi položen Ambroz ml. Vranyczany, preminuo 12. srpnja navedene godine“.

Arhitektonski rukopis i specifična uporaba elemenata bizantsko – orijentalne arhitekture u dubovačkom mauzoleju snažno asocira na radove arhitekta Franje Kleina (Beč 1828. – Zagreb 1889.): na sinagogu i na pravoslavnu crkvu Preobraženja Gospodnjeg, te na katoličku kapelu u Voćarici kod Novske.

Ako se radovi Franje Kleina usporedbe s rješenjem pročelja kuće Vranyczany na Trgu Zrinskog 7, otkrit će se fascinantne podudarnosti: od tripartitne kompozicije pročelja s povišenim središnjim dijelom do pojedinosti ukrasnih elemenata, čija je abundancija upravo Kleinov zaštitni znak (hotel K caru austrijskomu, kuća Rosenfeld, kuća Siebenschein u Zagrebu).

Ovu ploču iznad, što je bila postavljena ispod fotografije palače Zrinski trg broj 7 na izložbi u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu ljeti 2016. godine, snimila je na moju zamolbu i poklonila mi ravnateljica Gradskog muzeja gđa Hrvojka Božić.

„Stambene zgrade koje Vranyczanyjevi za vlastitu rezidenciju grade u Karlovcu 1858. / 59. i 1869. govore puno o njihovu statusu i poimanju važnosti prezentacije statusa u trenutku kad generacija sinova hvarškoga trgovca Šimuna Vragizana zahvaljujući vlastitom trudu stječe i ozbiljan kapital i društveni ugled“.

„Obje se zgrade visokom arhitektonskom kvalitetom izdvajaju u odnosu na svoju okolinu koja je zapravo još uvijek sajmišna. Na brojnim razglednicama s Vranyczany – jevom kućom vidi se neuređeno blatno trgovište na Zrinskom trgu sa seljačkim konjskim zapregama s kojih se nudi različita roba. Ipak, Vranyczany - jevi bez obzira na svoje

susjedstvo slijede aktualne trendove u arhitekturi prijestolnice Monarhije, koje u hrvatske krajeve donosi upravo Franjo Klein“, prilagođava ih prostoru i željama naručitelja.

„Stambeno – trgovačku kuću Milana i Dragana Vranyczany može se percipirati i kao zgradu koja je postavila stanoviti standard i modu u svojoj četvrti: sasvim slična pročelja nakićena neoromaničkim elementima naći će se i u nedaleko izgrađenim kućama drugih uglednih Karlovčana: u Preradovićevoj ulici (broj 12), na kući Franje Türka ml. koji je oženio Herminu, Milanovu i Draganovu sestru, ili u Vranyczanyjevoj ulici (broj 6) na kući bogate trgovačke obitelji Barako, podignute točno na mjestu karlovačke rezidencije Ambroza starijeg“.

Posljednji karlovački Vranyczany, prema popisu kuća iz 1902. g., vlasnik palače Zrinski trg 7 bio je Dragan Vranyczany Dobrinović (1841. – 1910.). „Sloga“ 18. prosinca 1910. piše da je palaču na Zrinskom trgu broj 7, koja je bila glavna Draganova rezidencija, za njega izgradio brat mu Milan.

Dragan je prvi od Nikolinih sinova godine 1877. počeo graditi palaču na Zrinskom trgu u Zagrebu (danas Arheološki muzej). Za svoju ljetnu rezidenciju odabrao je žakanjski dvorac Jurovo, u čijem je perivoju Vlaho Bukovac naslikao zajednički portret Dragana i

njegove supruge Ivke.

Ivka je bila Draganova rođakinja, unuka Ambroza st., prezimenom Jakopović iz senjsko – severinske grane. Ostala je poznata po studiji „Prilike u gradu Karlovcu“ objavljenoj u „Obzoru“ 1891. Nakon njezine prerane smrti, Dragan je oženio Therese Komotschar. Pripadao je karlovačkom krugu hrvatskih rodoljuba i nositelja hrvatskog narodnog preporoda. U njegovoj palači u Karlovcu, na inicijativu karlovačke podružnice Gospodarskog društva, u kolovozu 1880. održana je izložba raznovrsnog žita, a u listopadu izložba povrća i raznog žitnog sjemenja.

Bio je član Društva za poljepšavanje grada Karlovca, kojem je 1895. godine darovao svoj vrt na Riječkoj cesti.

S braćom je potpomagao Društvo za potporu učenika Velike realne gimnazije u Karlovcu, Gospojinsko društvo sv. Vjekoslava za potporu siromašne djece pučkih škola u Karlovcu - na čijem je čelu kao predsjednica bila njegova druga supruga Therese. U ožujku 1890. dobio je diplomu kao utemeljitelj Društva za potporu ubogih slušatelja fakulteta mudroslovnoga na kr. hrvatskom sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu, zajedno sa gđom Katarinom udovom pl. Türk od Karlovca grada i Danielom Banjaninom.

Dragan Vranyczany Dobrinović, bio je tihe i skromne naravi i jedini od rođenih karlovačkih baruna koji je ostao u Karlovcu i živio u njemu. Bio je uvijek među prvim darovateljima svih društava i ustanova: gradske bolnice, ubožnice, „Zorin – doma“, crkve sv. Ćirila i Metoda, Prvog hrv. pjevačkog društva „Zora“, obrtničko – radničkog društva „Nada“, itd

Bio je Karlovčanin starog kova, građanskih manira, prijatelj i poštovatelj glazbe. Umro je 16. prosinca 1910. u 70. – toj godini. „Narodni glas“ 22. prosinca 1910. piše: „Umro je posljednji predstavnik čuvene hrvatske i prave karlovačke aristokratske porodice. U Karlovcu više nema Vranicana“.....

(Ova priča bazira se na podacima objavljenim u knjizi „Veličanstveni Vranyczany“ voditeljice projekta Marine Bagarić i njezinog tima, i ponešto skraćene objava iz novina: „Sloga“, „Glasonoša“ i „Narodni glas“)

Sviđa mi se

 Karlovačka pivovara
HRVATSKA PIVOVARNA KAPITALA

**ZAJEDNO
ZA BOLJI
KARLOVAC I
KARLOVAČKU
ŽUPANIJU**

KARLOVAC
grad susreta

(<http://www.karlovac.hr>)

0 komentara

Sc

Dodajte komentar...

Facebookov dodatak za komentare

Sva prava fotografija postavljenih na kafotka.net su pridržana od strane njihovih autora ili vlasnika i bez autorovog se pismenog odobrenja ne smiju kopirati niti upotrebljavati na bilo koji način. ALL RIGHTS RESERVED.

1

Sviđa mi se

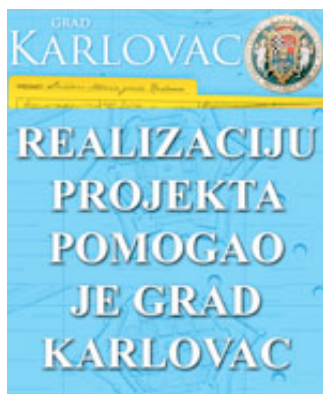
Podijeli

 PRIČE[\(/_price/8946\)](/price/8946) [karlovac \(/oznake/karlovac-1\)](/oznake/karlovac-1) [Vranicanijeva palača \(/oznake/vranicanijeva-palaca\)](/oznake/vranicanijeva-palaca) [korzo \(/oznake/korzo\)](/oznake/korzo) [pivovara \(/oznake/pivovara\)](/oznake/pivovara)[\(/_price/8599\)](/price/8599) [barun Dragan Vranyczany \(/oznake/barun-dragan-vranyczany\)](/oznake/barun-dragan-vranyczany) [Vraniczanijeva ulica \(/oznake/vraniczanijeva-ulica\)](/oznake/vraniczanijeva-ulica) [palača \(/oznake/palaca\)](/oznake/palaca)

Find us on
Instagram

[_ \(https://www.instagram.com/kafotka/?hl=en\)](https://www.instagram.com/kafotka/?hl=en)

[_ \(http://www.karlovac.hr\)](http://www.karlovac.hr)

NAJNOVIJE (/najnovije)

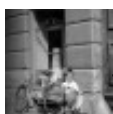
[\(/9782\)](#)

Osnovna škola Ivo Lola Ribar (Braća Seljan), 8. A, 1991./1992., razrednica od 5. do 8. razreda Slavica Vujnović (/9782)

[\(/9781\)](#)

Osnovna škola Ivo Lola Ribar, 4. A, 1987./1988., učiteljica od 1. do 4. razreda Jelena Relić (/9781)

[\(/9780\)](#)

Dubravko Fancev sa biciklom 1959. godine (/9780)

(/9779)

Mirka Neralić Fancev i Jakov Fancev 1925. godine (/9779)

(/9778)

Akademik prof. dr. Franjo Fancev i njegov brat, karlovački dožupan, odvjetnik Jakov Fancev 1919. godine (/9778)

(/9777)

Dubravko Fancev na drvenoj ljuljački dječjeg igrališta u parku u Domobranskoj ulici 1958. godine (/9777)

(/9776)

Mira Fancev sa braćom Božidarom, Mladenom i Draženom 1932. godine (/9776)

(/9775)

Kino Edison i igralište u parku sredinom 1960.-tih (/9775)

(/9774)

Karlovac - razglednica (/9774)

(/9773)

Zima 1930.-tih u Karlovcu (/9773)

Više... (/najnovije)

Sva prava fotografija postavljenih na kafotka.net su pridržana od strane njihovih autora ili vlasnika i bez autorovog se pismenog odobrenja ne smiju kopirati niti upotrebljavati na bilo koji način. ALL RIGHTS RESERVED.

<http://www.kafotka.net/galerija/karlovacke-retro-razglednice-1912>

<http://www.gkka.hr>

(<http://kafotka.net/galerija/foto-donacija>)

Za kreiranje sadržaja na web stranici kafotka.net potrebno je nekoliko stotina radnih sati mjesečno kako bi se fotografije prikupile, odskenirale i kvalitetno potpisale, a stranica redovito održavala.

Ako u projektu Kafotke pronalazite užitek i u njemu prepoznajete vrijednost podržite nas
DONACIJOM
po vašem izboru.